

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Závadskej a členiek senátu JUDr. Marianny Reiffovej a JUDr. Júlie Horskej, v právnej veci žalobcu **JUDr. M.M.**, so sídlom V.V., zastúpeného JUDr. E.E., advokátom so sídlom v B., N., pobočka v N., Š., proti žalovanej **Sociálnej poisťovni, ústredie, Bratislava**, Ul. 29. augusta č. 8, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia zo 7. septembra 2009 číslo 322-4714-GC-04/2009, na odvolanie žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 10. marca 2010, č.k. 11S/137/2009-38, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 10. marca 2010, č.k. 11S/137/2009-38 **m e n í** tak, že žalobu **z a m i e t a**.

Účastníkom náhradu trov konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Nitre rozsudkom z 10. marca 2010, č.k. 11S/137/2009-38, podľa § 250j ods. 2 písm. d) OSP zrušil rozhodnutie žalovanej zo 7. septembra 2009 číslo 322-4714-GC-04/2009 a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Zistil, že žalovaná napadnutým rozhodnutím zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne pobočka Nitra z 3. apríla 2009 číslo 700-1110224209-GC04/08, ktorým tento prvostupňový správny orgán podľa § 144 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) a podľa § 178 ods. 1 písm. a) bod 8

zákona o sociálnom poistení uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť dlžné poistné na nemocenské poistenie v sume 138,46 € poistné na starobné poistenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie v sume 886,39 €, poistné na invalidné poistenie v sume 295,80 €, poistné na poistenie v nezamestnanosti v sume 98,91 €, poistné na úrazové poistenie v sume 39,60 €, poistné na garančné poistenie v sume 12,78 € a poistné do rezervného fondu solidarity v sume 234,12 €, spolu 1 706,06 € za obdobie október 2008, november 2008 a december 2008.

V odôvodnení uviedol, že preskúmané rozhodnutie žalovanej nemá predpísané náležitosti rozhodnutia, pretože v jeho odôvodnení správny orgán neuviedol, ktoré skutočnosti boli podkladom pre rozhodnutie, akými úvahami sa riadil pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval. Poukázal tiež na skutočnosť, že je neprípustné, aby prvým úkonom správneho orgánu voči žalobcovi bolo doručenie samotného rozhodnutia, v danom prípade rozhodnutia o predpísaní poistného. Žalovaná sa dôsledne neriadila zásadami administratívneho konania a samotným zákonom, v jej konaní ako i v samotnom rozhodnutí zo 7. septembra 2009 číslo 322-4714-GC-04/2009 sa vyskytli vady, v dôsledku ktorých je jej rozhodnutie nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov, a teda je nezákonné. Dôvodom nezákonnosti rozhodnutia žalovanej je podľa názoru krajského súdu i skutočnosť, že žalovaná potvrdila rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu z 3. apríla 2009 číslo 700-1110224209-GC04/08, ktorým bola vyrubená žalobcovi dlžná suma poistného spolu v sume 1 706,06 €, ale v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedla, že sumu 40,33 € už nebude vymáhať, lebo žalobca ju zaplatil 9. júla 2009 ako dlžné poistné a príspevky za december 2008. Krajský súd vyslovil právny názor, že v čase rozhodovania žalovanej bol iný skutkový stav ako v čase rozhodovania prvostupňového správneho orgánu (dlžná suma poistného a príspevkov sa znížila), preto bola žalovaná povinná vysporiadať sa s touto skutočnosťou vo svojom rozhodnutí, a to i v jeho výrokovej časti.

Rozsudok krajského súdu napadla včas podaným odvolaním žalovaná a navrhla, aby najvyšší súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietala, že rozhodnutie krajského súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Prvostupňové rozhodnutie v spojení s odvolacím rozhodnutím žalovanej je podľa jej názoru dostatočne určité a preskúmateľné. Uviedla, že z odôvodnenia rozhodnutia pobočky žalovanej možno zistiť, ktoré skutkové okolnosti boli dôvodom na vydanie rozhodnutia, aké právne povinnosti vyplývajúce zo zákona o sociálnom poistení porušil žalobca tým, že neodviedol poistné na

sociálne poistenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie v lehote ustanovenej zákonom, ako aj oprávnenie pobočky žalovanej, na základe ktorého je povinná predpísať dlžnú sumu poistného a príspevkov. Namietala, že príloha prvostupňového rozhodnutia obsahuje v tabuľkovej časti uvedenie obdobia, za ktoré je dlžná suma poistného a príspevkov predpísaná v členení na jednotlivé druhy poistenia, dátum splatnosti poistného a príspevkov a dlžné poistné a príspevky spolu. Dlžná suma poistného a príspevkov za jednotlivé mesiace sa zhoduje s poistným a príspevkami vykázanými žalobcom, ako zamestnávateľom, v mesačných výkazoch poistného a príspevkov, ktoré predložil žalobca pobočke žalovanej. Z týchto výkazov tiež vyplýva, za koľkých zamestnancov zamestnávateľ odvádzal poistné a príspevky, pričom za ich správnosť zodpovedá sám zamestnávateľ. Námietka žalobcu, týkajúca sa nejasnosti vymeriavacieho základu pre výpočet predpísaného poistného za október 2008 až december 2008, ktorú zohľadnil krajský súd, je podľa žalovanej účelová a bola by opodstatnená len za predpokladu, ak by pobočka žalovanej predpísala, a druhostupňový orgán by potvrdil sumu poistného a príspevkov v inej výške, ako uviedol sám žalobca v mesačných výkazoch poistného a príspevkov. Namietala, že ako odvolací orgán doplnila v odôvodnení napadnutého rozhodnutia údaj o tom, že pobočka žalovanej predpísala dlžné poistné a príspevky na základe mesačných výkazov poistného a príspevkov za mesiace október 2008 až december 2008, ktoré vyplnil a predložil sám zamestnávateľ. Dôvodom predpísania poistného a príspevkov bola skutočnosť, že poistné a príspevky za mesiace október až december 2008 žalobca neuhradil vôbec. Poukázala na skutočnosť, že pri preskúvaní napadnutého rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočky Nitra, vychádzala ako odvolací orgán z právneho ako aj skutkového stavu platného v čase vydania prvostupňového rozhodnutia a nemohla posudzovať napadnuté rozhodnutie podľa právneho a skutkového stavu platného v čase vydania druhostupňového rozhodnutia, pretože ako odvolací orgán nerozhodovala o predpísaní dlžnej sumy, ale o odvolaní voči predpísaniu sumy, ktorú bol žalobca dlžný v čase vydania prvostupňového rozhodnutia. Žalobca zaplatil poistné a príspevky v sume 40,33 € až po vydaní rozhodnutia pobočky žalovanej, a preto žalovaná vo svojom rozhodnutí túto skutočnosť uviedla s poznámkou, že uvedená suma už nebude od účastníka konania vymáhaná. Žalobca mal vedomosť o tom, že je povinný ako zamestnávateľ platiť poistné a príspevky včas a v správnej sume, v súlade so zákonom predkladal mesačné výkazy poistného a príspevkov, mal vedomosť o tom, akú sumu poistného a príspevkov, z akého vymeriavacieho základu, za koľkých zamestnancov mal v lehote ustanovenej zákonom odvádzat', mal taktiež vedomosť o tom, že po vydaní prvostupňového rozhodnutia uhradil časť dlžného poistného a príspevkov s presnou

špecifikáciou obdobia. Žalovaná sa preto nestotožňuje s právnym názorom krajského súdu, že v danom prípade mala ako odvolací orgán zmeniť rozhodnutie pobočky Sociálnej poisťovne tak, že dlžnú sumu poistného mala znížiť o sumu 40,33 €. K postupu pobočky žalovanej uviedla, že ustanovenie § 195 zákona o sociálnom poistení, na rozdiel od zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) výslovne neukladá organizačnej zložke Sociálnej poisťovne povinnosť dať účastníkom konania možnosť vyjadrenia sa pred vydaním rozhodnutia k jeho podkladu a k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie. Poukázala tiež, že rozhodnutie sa nezrušuje preto, aby sa zopakoval proces a odstránili formálne vady, ktoré nemôžu privodiť vecne iné, či výhodnejšie rozhodnutie pre účastníka konania.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovanej navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny a žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania. Uviedol, že z rozhodnutia žalovanej nie je zrejmé, z čoho pri výpočte poistného a príspevkov vychádzala, teda z akých vymeriavacích základov a za koľkých zamestnancov bol žalobca ako zamestnávateľ povinný odvádzať poistné a príspevky. Pokiaľ žalovaná nezmenila prvostupňové rozhodnutie za situácie, keď v čase vydania jej rozhodnutia bola dlžná suma nižšia ako suma predpísaná pobočkou žalovanej, ale prvostupňové rozhodnutie potvrdila a zároveň zmenila jeho odôvodnenie, postupovala v rozpore so zákonom. Na základe rozhodnutia žalovanej by bolo od žalobcu vymáhané dlžné poistné za mesiac október 2008 až december 2008 vo výške 1 706,06 €.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu odvolania bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej je dôvodné.

Podľa § 231 ods. 1 písm. f) zákona o sociálnom poistení zamestnávateľ je povinný predkladať pobočke výkaz poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie ¹⁾ za príslušný kalendárny mesiac v lehote splatnosti ním odvádzaného poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie ¹⁾ v členení na jednotlivých zamestnancov a na nemocenské poistenie, starobné poistenie a starobné dôchodkové sporenie, ¹⁾ invalidné poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie, poistenie v nezamestnanosti a rezervný fond solidarity a predkladať na výzvu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne podklady na zistenie správnej sumy poistného a príspevku na starobné dôchodkové sporenie. ¹⁾

Podľa § 143 ods. 2 prvej vety zákona o sociálnom poistení poistné, ktoré platí a odvádza zamestnávateľ, je splatné v deň určený na výplatu príjmov, ktoré sú vymeriavacím základom zamestnanca.

Podľa § 144 ods. 1 zákona o sociálnom poistení sociálna poisťovňa predpíše poistné fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné, ak táto osoba neodviedla poistné vôbec alebo ak ho odviedla v nesprávnej sume. Ak suma dlžného poistného v úhrne je nižšia ako 100 Sk (3,32 eura), Sociálna poisťovňa dlžnú sumu nepredpíše.

Podľa § 152a zákona o sociálnom poistení na predpísanie príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, ¹⁾ vrátenie príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, ¹⁾ povolenie splátok dlžných súm príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, ¹⁾ premlčanie príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, ¹⁾ pohľadávky na príspevkoch na starobné dôchodkové sporenie, ¹⁾ postúpenie pohľadávky na príspevkoch na starobné dôchodkové sporenie, ¹⁾ odpísanie pohľadávky na príspevkoch na starobné dôchodkové sporenie ¹⁾ platia § 144 až 151 rovnako.

Podľa § 172 ods. 1 zákona o sociálnom poistení na konanie vo veciach sociálneho poistenia sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. Všeobecný predpis o správnom konaní sa nevzťahuje ani na konanie vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom.

Podľa § 195 ods. 1 a 2 zákona o sociálnom poistení organizačná zložka Sociálnej poisťovne pred vydaním rozhodnutia postupuje tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav veci, a na ten účel obstará potrebné podklady na rozhodnutie. Podkladom na rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe organizačnej zložke Sociálnej poisťovne z jej činnosti.

Podľa § 209 ods. 1, 3 a 4 o sociálnom poistení rozhodnutie organizačnej zložky Sociálnej poisťovne sa vydáva písomne, ak tento zákon neustanovuje inak.

Rozhodnutie musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti.

Výrok obsahuje rozhodnutie vo veci s uvedením ustanovenia právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo, prípadne aj rozhodnutie o povinnosti nahradiť trovy konania. Ak sa v rozhodnutí ukladá účastníkovi konania povinnosť na plnenie, organizačná zložka Sociálnej poisťovne určí pre ňu lehotu.

Podľa § 218 ods. 1, 2 zákona o sociálnom poistení odvolací orgán preskúma napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu. Ak je to nevyhnutné, doterajšie konanie doplní, prípadne zistené nedostatky odstráni.

Ak sú na to dôvody, odvolací orgán rozhodnutie zmení alebo zruší, inak odvolanie zamietne a rozhodnutie potvrdí

V odôvodnení rozhodnutia organizačná zložka Sociálnej poisťovne uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala.

Zo spisov vyplýva, že predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu žalovanej o predpísaní poistného na nemocenské poistenie, starobné poistenie, invalidné poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie, poistné na poistenie v nezamestnanosti, do rezervného fondu solidarity a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za obdobie október 2008, november 2008 a december 2008.

Najvyšší súd zistil, že pobočka žalovanej predpísala dlžné poistné a príspevky v sume 1 706,06 € na základe mesačných výkazov poistného a príspevkov za mesiace október až december 2008, ktoré vyplnil a predložil žalobca ako zamestnávateľ. Dôvodom predpísania dlžného poistného bola skutočnosť, že žalobca ako zamestnávateľ neodviedol poistné a príspevky vôbec za mesiace október a december 2008 a za mesiac november 2008 ich odviedol v nesprávnej sume. Tiež bolo dostatočne zistené, že žalobca zaplatil 9. júla 2009 časť dlžného poistného a príspevkov za mesiac december 2008 v sume 40,33 €.

Žalovaná predpísala dlžné poistné a príspevky na základe mesačných výkazov poistného a príspevkov za mesiace október až december 2008, ktorých príloha obsahuje zoznam zamestnancov, ich vymeriavacie základy a odvody poistného a príspevkov za zamestnanca a zamestnávateľa.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa preto nestotožňuje s názorom krajského súdu, že nie je zrejmé ako správny orgán k jednotlivým sumám dospel a z čoho vychádzal pri výpočte poistného a príspevkov. Navyše ak žalobca odviezol poistné a príspevky v nesprávnej sume za mesiac november, a svoje dlžné poistné uhradil po doručení prvostupňového rozhodnutia žalovanej, nemusela žalovaná žalobcovi odôvodniť, prečo dlžnú sumu uhradil.

Krajský súd ďalej vytýkal žalovanej, že v administratívnom spise sa nenachádza žiadny doklad o vykonaní kontroly odvodu poistného a nie je teda zrejmé, či a kto kontrolu vykonal, kedy sa tak stalo, čo bolo predmetom kontroly a aký bol jej výsledok, či bol s ním žalobca oboznámený a ako sa k výsledku kontroly vyjadril. Najvyšší súd tento názor súdu prvého stupňa nepovažuje za správny a zodpovedajúci obsahu spisov, lebo poistné a príspevky boli predpísané na základe mesačných výkazov poistného za príslušné mesiace a nie na základe protokolu o výsledku kontroly. Skutočnosť, že fyzická kontrola zamestnancami kontroly Sociálnej poisťovne u žalobcu vykonaná nebola uvádza aj žalovaná v napadnutom rozhodnutí. Navyše uvedenú skutočnosť nenamietal v žalobe ani sám žalobca.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za dôvodnú námietku žalovanej aj vo vzťahu k vytýkanému procesnému postupu pri vydávaní napadnutého rozhodnutia pobočky žalovanej. Zákon o sociálnom poistení ustanovuje špeciálnu právnu úpravu konania vo veciach sociálneho poistenia, vylučujúc použitie všeobecného predpisu o správnom konaní, t.j. správneho poriadku. Konanie, ktoré sa začína na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, je začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne urobila voči účastníkovi konania prvý úkon (§ 185 ods. 4 zákona o sociálnom poistení). Zákon o sociálnom poistení však nekonkretizuje o aký úkon má ísť, a preto za prvý úkon je možné považovať aj doručenie rozhodnutia, pokiaľ Sociálna poisťovňa disponovala potrebnými a dostatočnými podkladmi pre rozhodnutie.

Sociálna poisťovňa nemá v danej veci podľa zákona o sociálnom poistení ani povinnosť, aby o začatí konania upovedomila všetkých známych účastníkov konania, ako to

ukladá správny poriadok. Taktiež zákon o sociálnom poistení neukladá povinnosť žalovanej pred vydaním rozhodnutia dať možnosť vyjadriť sa účastníkovi konania k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie. V danom prípade sú výkazy poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za príslušné kalendárne mesiace dostatočným podkladom pre rozhodnutie žalovanej.

Z citovaných ustanovení zákona o sociálnom poistení vyplýva, že každé rozhodnutie organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, teda aj žalovanej (§ 124 zákona o sociálnom poistení), musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci. Na tento účel zákon o sociálnom poistení priznáva odvolaciemu orgánu okrem iných oprávnení, aj oprávnenie zmeniť príp. zrušiť rozhodnutie prvostupňového orgánu. Rozhodnutie o predpísaní poistného má deklaratórnu povahu a konštatuje sa ním právny stav, ktorý tu existuje v čase vydania rozhodnutia (teda aj rozhodnutia odvolacieho orgánu).

Názor žalovanej, že ako odvolací orgán vychádzala z právneho ako aj skutkového stavu platného v čase vydania prvostupňového rozhodnutia, je správny, pretože predmetom rozhodnutia bol výrok o zročnom poistnom v čase rozhodovania správneho orgánu. Aj v čase rozhodovania žalovanej v konaní na druhom stupni neboli pochybnosti o skutočnosti, že v čase zročnosti poistného v mesiacoch október až november 2008 nebolo príslušné poistné včas zaplatené. Skutočnosť, že žalovaná v odôvodnení preskúmaného rozhodnutia uviedla, že zaplatené poistné a príspevky v sume 40,33 € nebude vymáhať nemá za následok nezákonnosť rozhodnutia, lebo medzi výrokom rozhodnutia a jeho odôvodnením neexistuje rozpor. Treba poznamenať, že hoci výrok rozhodnutia je záväzný, nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť, na jeho základe (ako exekučného titulu), by nebola od žalobcu vymáhaná celá čiastka, teda aj tá, ktorá bola zaplatená, lebo výrok rozhodnutia deklaruje skutočnosť, že zročné poistné nebolo zaplatené včas.

Vzhľadom na uvedené dôvody odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil podľa § 220 OSP a žalobu zamietol.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa tak, že neúspešnému žalobcovi náhradu trov konania nepriznal a žalovaná nárok na náhradu trov konania nemá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. februára 2011

JUDr. Elena Závadská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :
Mária Kráľová